

Svar på frågor från Kaskö äldreråd

Välfärdsområdets äldreråd har fått ställningstaganden från äldrerådet och rådet för personer med funktionsnedsättning i Kaskö. Nedan följer svar på frågor som kommit från äldrerådet och rådet för personer med funktionsnedsättning i Kaskö och som gäller tjänster för äldre.

Kännedom om tjänsterna: För många är tjänsterna obekanta. Alla över 65 år bör få hem **serviceguiden för äldre** och tidningen **Hembesöket**. Dessutom ska välfärdsområdet lämna in de blanketter som behövs till Kaskö stad, som ger information om dem.

Serviceguiden för äldre delades ut till alla hushåll i området där det bor en person över 75 år i början av hösten 2025. I guiden har man sammanställt både välfärdsområdets tjänster och vissa lokala tjänster som tillhandahålls av kommuner och organisationer. Den tidigare från år 2023 delades ut på våra verksamhetspunkter.

Tidningen Hembesöket delades ut till hemmen i oktober 2025. Distributionen av den hade planerats till den tidpunkt då de säsongsvacciner som är viktiga för äldre började, så att informationen om dem skulle nå ut i stor utsträckning. Båda de ovan nämnda har utöver annat innehåll även innehållit de viktigaste kontaktuppgifterna för välfärdsområdet.

Information om tjänster som riktar sig till äldre ges förutom genom de ovan nämnda hemutskicken även på våra verksamhetspunkter, i våra egna kommunikationskanaler, såsom på webbplatsen, i sociala medier, särskilt på Facebook, på evenemang och i pressmeddelanden, som man om man vill också kan beställa till sin egen e-post.

Seniorrådgivningen: I Kaskö saknas seniorrådgivningsmottagningar, som borde ordnas **på två språk**. Främjandet av välfärd och hälsa förverkligas inte utan detta, och trafikförbindelserna till de närmaste verksamhetsställena saknas.

På Kaskö hälsostation finns en skötarmottagning som fungerar med tidsbeställning enligt behov. Seniorrådgivningen är en enhet som omfattar hela Österbotten. Seniorrådgivarna är verksamma centraliserat i Närpes och Kristinestad, men mottagningsdagar kan även ordnas i Kaskö vid behov. Närståendevårdarna har rätt till lagstadgad hälsoundersökning vartannat år.

Digirådgivarens tjänster: Behövs i Kaskö, i synnerhet i kommuner där närservicen är långt borta. Pop-up-liknande verksamhet i hela området.

Digirådgivningstjänster ordnas på olika sätt i kommunerna i Österbotten. Välfärdsområdet ansvarar för att informera, handleda och ge råd om användningen av dess egna digitala tjänster. I välfärdsområdets välfärdsplan är ett mål för de kommande fyra åren att förebygga digital utslagning. Syftet är att tillsammans med kommunerna, den tredje sektorn och välfärdsområdet fundera över organiseringssättet. I området finns redan fungerande modeller som kan utnyttjas även i andra kommuner.

Välfärdsområdets undervisningsklinik Nova ligger i Vasa, på Brändö.

Undervisningskliniken Nova har också erbjudit stöd för digital ärendehantering i anknytning

till välfärdsområdets tjänster. Nova har också ordnat några pop-up-liknande evenemang i andra kommuner i området. Undervisningskliniken Nova har fungerat med projektfinansiering och för att verksamheten ska kunna fortsätta ska finansieringen finnas i välfärdsområdet. Med tanke på verksamhetens fortsättning bör kliniken erbjuda fler regionala tjänster.

Effektiverad hemrehabilitering: Jämn tillgänglighet i hela området, också i den södra delen.

Den effektiverade hemrehabiliteringens tjänster finns endast i Vasa och Jakobstad. För att en sådan verksamhet ska lyckas krävs ett tillräckligt stort invånarantal, så att verksamheten kan genomföras kostnadseffektivt och med tillräckligt många anställda. Redan före välfärdsområdet har motsvarande verksamhet prövats t.ex. i Närpes, men man konstaterade snabbt att invånarantalet är så pass litet att inte tillräckligt många kunder styrs till tjänsten.

Den vanliga hemrehabiliteringen, där det på vardagar arbetar fysio- och ergoterapeuter samt rehabiliterande närvårdare, finns i hela området. Kaskös hemrehabilitering genomförs av Närpes personal. På senare tid har en ergoterapeutresurs lagts till i Närpes, vilket innebär att både en fysioterapeut- och ergoterapeutresurs finns tillgänglig i hela området inom hemrehabiliteringen.

Den vanliga hemrehabiliteringen samarbetar tätt med hemvården. Tack vare det kan en klient erbjudas intensiv hemrehabilitering, även om det inte finns något team för effektiverad hemrehabilitering i ifrågavarande kommun. I de områden där tillgången till hemvården är bra kan motsvarande fördelar uppnås genom samarbetet mellan hemvården och den vanliga hemrehabiliteringen.

Även andra kommuner i välfärdsområdet har lyft fram behovet av effektiv hemrehabilitering, varför man också avser utreda huruvida denna modell kunde användas även i andra kommuner.

De skyldigheter som åläggs i välfärdsplanen: Kommunerna åläggs många skyldigheter, vilket skapar ojämlikhet. Resurserna varierar och kommunerna erbjuder inte längre socialarbete eller förebyggande tjänster som tidigare.

Enligt lagen om ordnande av social- och hälsovård ska välfärdsområdet främja invånarnas hälsa och välfärd. Välfärdsområdet bär det primära ansvaret för främjandet av hälsa och välfärd till den del som uppgiften är knuten till andra uppgifter som enligt lag ska skötas av välfärdsområdet. (Lagen om ordnande av social- och hälsovård 621/2021, 7 §).

Kommunerna ansvarar fortfarande för det arbete som syftar till att främja hälsan och välfärden i kommunerna. Utbildning, motions-, mat- och kulturtjänster, planläggning, trafikarrangemang och många andra kommunala uppgifter skapar förutsättningar för främjandet av befolkningens hälsa och välfärd. (THL: hytte-koefficienten - ett incitament för kommunerna.)

Välfärdsplanen har utarbetats i samarbete med kommunerna, råden och organisationerna. Även invånarnas åsikter i regionen har kartlagts med hjälp av en enkät. År 2025 genomfördes enkäten med hjälp av den nya plattformen Voxit. Den här enkäten nådde inte fram till de äldre i någon större utsträckning.

De viktigaste målen i välfärdsområdets välfärdsplan gällande de äldre är följande:

- Funktionsförmågan och hälsosamma levnadsvanor ska främjas
- Delaktigheten, den mentala hälsan och tryggheten ska stödjas
- Kommunikationen, informationen, den digitala kompetensen, och den egna aktiviteten ska stärkas och stödjas

Dessa mål bör omsättas i praktiken i samarbete av välfärdsområdet, kommunerna och organisationerna.

Transport och kommunikation: När de äldre inte har tillgång till service måste transporterna, självriskerna och informationstillgången tryggas på ett jämlikt sätt.

Det är på kommunernas ansvar att ordna kollektivtrafiken, medan välfärdsområdet ansvarar för den lagstadgade färdtjänst som erbjuds med stöd av socialvårdslagen och lagen om funktionshinderservice.

Den service som stöder rörligheten och som avses i socialvårdslagen är inte en subjektiv rättighet. Servicen beviljas på basis av prövning. I enlighet med socialvårdslagen ska den service som stöder rörligheten primärt ordnas genom en tillgänglig och fungerande offentlig kollektivtrafik, inklusive anrops- och servicetrafik. Den service som stöder rörligheten ska därmed inte primärt ordnas med hjälp av taxi.

Den service som stöder rörligheten är en anslagsbunden serviceform som beviljas inom ramen för givna budgetmedel. Välfärdsområdet kan därför besluta om grunderna för beviljande av denna service, antalet resor, resornas längd samt självrisken för resorna. Den service som stöder rörligheten ordnas för personer som är i behov av denna service på grund av nedsatt funktionsförmåga samt övriga personer som är i behov av service som stöder rörligheten men som i enlighet med lagen om funktionshinderservice inte är berättigade till färdtjänst. (Välfärdsområdets tillämpningsdirektiv för beviljande av service som stöder rörlighet 2026)

Digitalt stöd och tidsbokning: I och med att bokningen av laboratorietider ställer till utmaningar för de äldre är de i behov av digitalt stöd. Även telefonnummer måste vara lätta att hitta.

Välfärdsområdets laboratorietjänster tillhandahålls av Fimlab. Laboratorietjänsterna kan bokas via en elektronisk tidsbokningstjänst eller genom att ringa Fimlabs kundrådgivning och tidsbokning. Kundrådgivningen och tidsbokningen har ett gemensamt servicenummer.